

PREDGOVOR

Pred vama se nalazi jedanaesti broj časopisa „Prilozi za proučavanje historije Sarajeva“. Ovaj broj časopisa donosi radove koji obrađuju teme iz različitih naučnih oblasti, a ne samo historije. Na adresu uredništva pristiglo je ukupno šest radova, od kojih je pet pozitivno ocijenjeno u recenzentskom procesu, dok je jedan članak zapravo prijevod stranog djela, te nije zahtijevao ocjenu recenzenata. Svaki od pet radova prošao je kroz proces dvostruke, anonimne recenzije. Recenzenti koji su ocjenjivali pristigle radove su eminentni stručnjaci iz oblasti koje ovi radovi obrađuju. Recenzentski odbor moguće je vidjeti u *impressumu* časopisa. Redakcija ovog broja časopisa je znatno proširena s naučnicima koji predstavljaju cijenjene stručnjake iz oblasti na kojima su izgradili svoju karijeru.

Radovi koji su objavljeni u ovom broju časopisa obrađuju različite teme iz antičke historije, antičke epigrafije, arheologije, historije umjetnosti i geografije, dok jedan rad predstavlja prijevod kratkog djela iz 19. stoljeća. U recenzentskom procesu dva su rada ocijenjena kao izvorni naučni radovi, dva članka su kategorizirana kao pregledni naučni radovi, dok je jedan rad od strane recenzenata dobio ocjenu stručnog rada. Autori radova u ovom broju časopisa „Prilozi za proučavanje historije Sarajeva“ dolaze s Odsjeka za historiju i Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta – Univerzitet u Sarajevu, Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta – Univerzitet u Sarajevu, te Kantonalnog zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo.

Prvu grupu radova u časopisu čine izvorni i pregledni naučni radovi te stručni radovi. U ovoj sekciji, prvi rad koji će se naći pred čitaocima je članak Salmedina Mesihovića pod nazivom „Kult izvorske nimfe i njeno ime u akvesijenskoj jedinici municipalne autonomije“. Radi se o jednoj vrlo zanimljivoj temi u kojoj autor obrađuje kult rimske boginje Dijane, zatim kult nimfe i njihovu vezu sa samim imenom municipalne jedinice čiji se urbani centar nalazio na prostoru današnje Ilidže. Također, u radu se analizira i u kojoj je mjeri rimska Dijana povezana s ilirskom Thanom, čiji se spomenik pronalazi u Topuskom, poznatom također po mineralno-termalnim i ljekovitim vrelima.

Drugi rad je članak autorice Amre Šaćić Beća s naslovom „Rodne uloge i porodični status majki i djece na nadgrobnim spomenicima sarajevskog područja“. Ovaj rad na osnovu analize epigrafskih spomenika pruža rijedak uvid u najintimnije porodične odnose na prostoru današnjeg Sarajeva u rimsko doba.

„Crtice iz rukopisa Vejsila Ćurčića o džamijama Sarajeva“ je članak autora Adnana Kaljanca i Jesenka Hadžihasanovića. Autori su na osnovu neobjavljene arhivske građe, na ovom mjestu, istražili do sada nepoznati rukopis jednog od pionira bosanskohercegovačke arheologije, Vejsila Ćurčića. U tom rukopisu, pomalo iznenađujuće, Ćurčić se bavi sarajevskim džamijama s fokusom na čuvenu Gazi Husrev-begovu džamiju. Kako sami autori ovog rada naglašavaju, iz analize rukopisa moguće je vidjeti ozbiljnost pristupa ovoj za njega neuobičajenoj tematici, ali i samu širinu u njegovom naučnom djelovanju.

Rad Mirhe Šabanović pod naslovom „Skulpture Pionirske doline u Sarajevu: estetski aspekt motiva majke i djeteta u javnoj plastici“, obrađuje umjetničku i kulturno-historijsku vrijednost javne plastike koja se nalazi na prostoru unutar Pionirske doline. U tekstu se autorica dotiče četiri spomenika, pri čemu se pored stilske analize razmatra i historijski kontekst nastanka skulptura, kao i sama transformacija Pionirske doline u drugoj polovini 20. stoljeća.

Posljednji rad ovog broja časopisa pripada naučnoj oblasti geografije i obrađuje temu pod naslovom „Historijski razvoj sarajevskih olimpijskih planina: naslijeđe ZOI '84 i izazovi savremenog turizma“, autorica Amre Bande, Munibe Osmanović, Belme Durmišević i Emine Ajanović. Autorice na sveobuhvatan način obrađuju historijski razvoj Bjelašnice, Jahorine, Igmana i Trebevića, dok u drugom dijelu svog rada analiziraju ulogu posebnih grana turizma, kao održive strategije revitalizacije planinskih destinacija.

Prijevod Zijada Šehića je jedini rad u drugoj sekciji. Naime, radi se o prijevodu dijela teksta koji se odnosi na prostor Sarajeva, iz djela publiciranog 1895. godine čiji je originalni naziv *Reisrouten in Bosnien und der Herzegovina. Illustrierter Fuhrer*, a koji u prijevodu znači „Putni pravci u Bosni i Hercegovini. Ilustrirani vodič“. Prevedeni tekst ima veliki značaj, jer nudi jedan autentični prozor u izgled i sadržaj Sarajeva na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće.

U trećoj sekciji, pod naslovom „Prikazi“, nalaze se tri prikaza publikacija i to iz oblasti muzeologije, historije i geografije. Dženana Kurtović napisala je stručni osvrt na djelo Aladina Husića iz 2024. godine pod nazivom „Sarajevski Jevreji od dolaska u Bosnu do 1878. godine“, čiji je izdavač bila Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Aladin Kučuk uradio je prikaz monografije Muzeja Sarajeva koja je objavljena 2025. godine, povodom 75. godišnjice osnivanja ove ustanove, koja je obilježena godinu ranije, pod naslovom „75 godina u službi kulture“/75 years in the service of culture, a čiji je izdavač bio Muzej Sarajeva. Posljednji prikaz je djelo Selme Oruč, koja je napisala prikaz knjige „Turizam Sarajeva – receptivni kulturni faktori destinacije: Naučna monografija“, autorice Lejle Žunić, objavljene 2018. godine.

Jedanaesti broj časopisa „Prilozi za proučavanje historije Sarajeva“ zatvaramo s tekstom „Hronika“, u kojem je Dženana Kurtović na jedan opširan, ali i oku prijemčiv

način iznijela pregled svih važnijih aktivnosti Muzeja Sarajeva tokom 2025. godine, za koju se sasvim sigurno može reći da je bila veoma bogata u tom pogledu.

Na kraju je potrebno istaknuti da je proces na izradi ovog broja časopisa bio veoma izazovan, imajući u vidu promjene koje su nastupile s njim. Naime, cilj rukovodstva Muzeja Sarajeva, kao i uredništva samog časopisa je prilagoditi ovu publikaciju modernim naučnim, tehničkim i metodološkim standardima. Već po otvaranju prvih stranica ovog broja jasno je da se on razlikuje od svojih prethodnika, a namjera je da se on svakim novim brojem nadograđuje i poboljšava. Uredništvo od ovog broja ima namjeru uspostaviti praksu redovnog publiciranja „Priloga za proučavanje historije Sarajeva“, odnosno njegovo izdavanje na godišnjem nivou. To će osigurati bolju vidljivost u naučnim krugovima, kao i sigurnost za naučnike koji objavljuju radove iz oblasti koje ovaj časopis njeguje.

Na ovom mjestu se također želimo zahvaliti više osoba koje su doprinijele izradi ovog časopisa, bez kojih on ne bi mogao ugledati svjetlo dana na ovaj način. Prije svega, to je direktorica Indira Kučuk-Sorguč, koja je tokom čitave 2025. godine bila na raspolaganju svojim znanjem, savjetima i predanošću. Veliku zahvalnost dugujemo i Veliji Hasanbegoviću za besprijekoran posao koji je uradio na tehničkoj pripremi časopisa, kao i vizuelnom izgledu naslovnice. Također, zahvaljujemo i lektorici Aldijani Bihorac-Mujičić koja je uradila zaista odličan posao na lekturi i korekturi ovdje objavljenih radova. Na kraju, zahvalnost dugujemo i našim kolegama iz Muzeja Sarajeva koji su na različite načine pružili svoj doprinos tokom ovog procesa.

Dr. sc. Edin Veletovac, glavni i odgovorni urednik